

PRZEGLĄD TATARSKI

NR 4 (60) ROK 1445/2023 (XV) ISSN 2080-0541

GORZOWSKIE SPOTKANIE (S. 6)

Zdjęcia: Krzysztof Edem, Mucharski

Pismo wydawane dzięki dotacji
Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

SZANOWNNI PAŃSTWO,

co tu dużo mówić na ten ostatni kwartał roku. Jest, jak jest, a to już każdy dobrze widzi. Polska społeczność tatarska funkcjonuje, robi swoje, o niektórych działaniach mogą Państwo przeczytać na łamach naszego kwartalnika. Swoją drogą, obecny numer „Przeglądu Tatarskiego” kończy piętnasty rok jego ukazywania się. Aż niewiarygodne, że za kilka miesięcy, rozpocznie się – *Atta bojysa* – szesnasty. Jakże szybko te lata przeminięły. Tyle wartościowych osób nas opuściło. Tyle rzeczy się dokonało – dobrych i niezupełnie takich, nawet całkiem nie takich. Jak to w życiu. Ale przecież jesteśmy, jesteśmy, pracujemy uparcie, niekoniecznie dla siebie samych, bardziej, sądzą, w chęci przekazania prastarego dziedzictwa, ocalenia pamięci, zachowania wiary. Wiary, która połączyła ogromną rodzinę narodów tatarskich, wśród nich niewielką wspólnotę polskich Tatarów muzułmanów. Istniejemy dzięki wierze, ocaliła nas wiara. Ona i wyłącznie ona. Pozwoliła nam zachować tożsamość i sens życia na tym świecie oraz nadzieję na życie wieczne. Nie wyzbywajmy się, proszę na wszystkie świętości, wiary, trzymajmy się jej mocno rękoma i nogami, nawet zębami.

Jesteśmy mężczyznami i kobietami, dorosłymi starszymi i młodszymi, dziećmi. Tworzymy rodziny i społeczność, śmiem twierdzić, wciąż kultywującą tradycje oraz właśnie wiarę czcigodnych przodków – wraz z dobrą polskością – co nadaje szlachetnej barwy naszej tatarszczyźnie. Nie oddawajmy wiary, nie oddawajmy bezgranicznego błogosławieństwa Wszechmogącego za tymczasową tandetę doczesności. Szczególnie w obecnym czasie, gdy świat zaczyna przypominać prymitywnego szaleńca z atomowym cepem w łapach. Pół wieku temu, będąc dzieckiem, wyobrażałem sobie przyszłość pełną radości, spokoju i ciepła. Pełną jasnych barw, z mądrymi ludźmi, których dobroć zawiera się nie w bezkrytycznym przyzwalaniu wszystkim na wszystko – bo każdemu wolno – ale w czynieniu i nakazywaniu tego, co dobre, oraz zakazywaniu tego, co złe.

Jakże się myliłem... Złtu nadano status dobra i przyzwyczajono do tego ludzi. Dzieciom odebrano dzieciństwo, czyniąc z nich nieudolnych dorosłych. Obarczone zostały dorosłymi sprawami, chociaż ich osobowość, umysł, zdolność pojmowania i reagowania, a także po prostu doświadczenie życiowe, nie ogarniają tego. A dorośli, którzy to widzą i chcieliby zareagować, wielokrotnie obawiają się fizycznej i słownej agresji młodzieży. Bywa, że starsza osoba, ośmielająca się zwrócić uwagę chłopakowi czy dziewczynie, zostaje oskarżona o napaść, zaczepianie, rasizm, homofobię, pedofilię itp. I jeszcze do tego zafundowaliśmy sobie wzrastające gwałtownie zagrożenie już nie wojną, lecz zagładą świata. Znowu, niczym w najmroczniejszym okresie średniowiecza, rozgorzała walka o władzę, terytoria, surowce, bogactwo. Znowu dochodzą do głosu najprymitywniejsze ludzkie instynkty, wydawałoby się ukryte na zawsze w najgłębszych czeluściach mózgu. Miliardy, biliony wydaje się na technicznie zaawansowaną broń, która nie stanowi wcale obrony – bo podobną lub groźniejszą ma druga strona. Koniec może być wyłącznie jeden: zagłada naszego świata.

Komu, na litość boską, na tym zależy? Nie bierzmy w tym udziału... Sprzeciwiamy się silni swoją wiarą. Pozdrawiam serdecznie. Bądźmy!

Musa Czachorowski

W NUMERZE:

Festiwal Kultur w Suchowoli	1
Uczta z królem Sobieskim	1
Porządki na mizarze	3
Powstańcza uroczystość	3
Buńczuk na Kongresie	4
W intencji Ojczyzny	4
Koncert w Kruszynianach	4
Pamiętają o Tatarach	5
Byliśmy w Gorzowie	6
Wszystkiego najlepszego!	7
Tatarskie bajki w meczecie	8
Słowo po pielgrzymce	8
Ziemia i wiara. Specyfika krymskotatarskiego islamu	9
Świadczył się Kozak Tatarzynem	12
Krewniacy	14
Zapóżyczenia turecko-tatarskie w polszczyźnie (7). Rośliny, zjawiska przyrody	17
Wpływ kultury arabskiej na kulturę polską	19
Władca Mamaj: gra w wielką politykę	21
Jak to było z chańskimi podatkami	25
Wspomnienia (40)	29

Przegląd Tatarski, kwartalnik społeczno-kulturalny poświęcony Tatarom w Polsce i na świecie

ISSN 2080-0541

nakład 500 egz.

Wydawca: Najwyższe Kolegium Muzułmańskie Muzułmańskiego Związku Religijnego w RP
ul. Piastowska 13 F, 15-207 Białystok, tel. +48 85 732 40 23, +48 605 612 137, mizr@mzr.pl, www.mzr.pl

Redaktor naczelny: Musa Çaxarxan Czachorowski, tel. +48 604 136 386, caxarxan@gmail.com

Rada Redakcyjna: Lila Asanowicz, Daniel Czachorowski, Michał Łyszczarz, Aleksander Miśkiewicz, Tomasz Miśkiewicz, Krzysztof Edem Mucharski (zdjęcia), Barbara Pawlic-Miśkiewicz (korekta), Dżemila Smajkiewicz-Murman, Halina Szahidewicz

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych. Zastrzega też sobie prawo redagowania i skracania tekstów, zmiany tytułów oraz obróbki zdjęć.

Redakcja nie zawsze zgadza się z poglądami Autorów tekstów.

Skład i druk: Agencja Wydawnicza ARGi s.c., ul. Wodzisławska 16, 52-017 Wrocław, www.argi.pl

Pismo wydawane dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

BUŃCZUK NA KONGRESIE (s. 4)

